

พระราชบัญญัติ

เงินตรา

พ.ศ. ๒๕๐๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

เป็นปีที่ ๑๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑
- (๒) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๓
- (๓) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๕
- (๔) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๗๗
- (๕) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๔๘๒
- (๖) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๘๓
- (๗) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๘๔

(๘) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๙) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๑๐) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๑๐) พุทธศักราช ๒๔๘๗

(๑๑) พระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๐๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“กองทุนการเงิน” หมายความว่า กองทุนการเงินระหว่างประเทศตามข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิก

“ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง” หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ

“ชื่อหรือชื่อย่อ” หมายความว่า ชื่อหรือชื่อย่อโดยอินตามคำสั่งทางโทรเลข

“หลักทรัพย์ต่างประเทศ” หมายความว่า

(๑) หลักทรัพย์ของรัฐบาลต่างประเทศหรือของสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก

(๒) หลักทรัพย์ที่รัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกค้าประกันการชำระหนี้ตามหลักทรัพย์นั้น

(๓) ตราสารที่สถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกออกให้เป็นหลักฐานว่า ผู้ถือตราสารได้มีส่วนร่วมกับสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินแก่รัฐบาลสมาชิก หรือองค์การของรัฐบาลสมาชิกของสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกตามจำนวนดังระบุไว้ในตราสารนั้น

“อัตราเมื่อเหลือเฟือขาด” หมายความว่า ความยิ่งหย่อนแห่งน้ำหนักและเนื้อโลหะของเหรียญกษาปณ์จากอัตราที่กำหนด

“เงินตราที่พึงเปลี่ยนได้” หมายความว่า เงินตราของประเทศที่รับปฏิบัติแล้วตามพันธะที่ตั้งไว้ตามหมวด ๘ แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

“ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน” หมายความว่า ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงินที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจและกำหนดการปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับสิทธิพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

เงินตราและหน่วยของเงินตรา

มาตรา ๖ เงินตราได้แก่เหรียญกษาปณ์และธนบัตร

มาตรา ๗ หน่วยของเงินตราเรียกว่า “บาท” หนึ่งบาทแบ่งเป็นหนึ่งร้อยสตางค์

คำว่า “บาท” นั้น จะใช้เครื่องหมาย “บ.” แทนก็ได้

มาตรา ๘ ค่าเสมอภาคของบาทได้แก่ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินหรือเทียบกับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับค่าที่คำนวณได้จากเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกัน หรือเทียบกับหน่วยเทียบอื่นที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุสมควรรัฐมนตรีอาจประกาศให้ระงับใช้ค่าเสมอภาคของบาทชั่วคราว เป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดตามที่เห็นสมควรในระหว่างนั้น ด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๙ ห้ามมิให้ผู้ใดทำ จำหน่าย ใช้ หรือนำออกใช้ซึ่งวัตถุหรือเครื่องหมายใดๆ แทนเงินตรา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา ๑๐ ให้กระทรวงการคลังจัดทำและนำออกใช้ซึ่งเหรียญกษาปณ์

เหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ละชนิด ราคา ที่นำออกใช้ ให้มีได้เพียงขนาดเดียว และจะมีขนาดเท่ากับเหรียญกษาปณ์ชนิด ราคา อื่นไม่ได้ เว้นแต่กรณีการจัดทำและนำออกใช้เป็นเหรียญกษาปณ์ที่ระลึก หรือเหรียญกษาปณ์ที่ใช้แทนเหรียญกษาปณ์ที่ดองคืน

ชนิด ราคา โลหะ อัตราเนื้อโลหะ น้ำหนัก ขนาด ลวดลาย และลักษณะอื่นๆ (ถ้ามี) ของเหรียญกษาปณ์รวมทั้งอัตราเพื่อเหลือเผื่อขาด ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ เหรียญกษาปณ์เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายไม่เกินจำนวนที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๑๒ เหรียญกษาปณ์ชำรุดไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เหรียญกษาปณ์ต่อไปนี้เป็นเหรียญกษาปณ์ชำรุด

(๑) เหรียญกษาปณ์ที่ถูกตัด หรือถูกตอก หรือถูกตี หรือถูกกระทำด้วยประการใดๆ ให้นับสลาย หรือชำรุดจนเสียรูป หรือ ลวดลายลบเลือน หรือเปลี่ยนแปลงในดลภาค หรือบิดงอ หรือทำให้น้ำหนักลดลง ไม่ว่าโดยเหตุใดในลักษณะที่ปรากฏโดย ชัดแจ้ง

(๒) เหรียญกษาปณ์ที่สึกหรอไปตามธรรมชาติจนมีน้ำหนักลดลงเกินกว่าสองเท่าครึ่งของอัตราเมื่อเหลือเมื่อขาด

มาตรา ๑๓ ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำรุดตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) เหรียญกษาปณ์ชำรุดที่จะรับแลกเปลี่ยนได้ ต้องเป็นเหรียญกษาปณ์ที่มีใช้เหรียญกษาปณ์ทองคำ เหรียญกษาปณ์เงิน หรือเหรียญกษาปณ์ขีดเงา

(๒) เหรียญกษาปณ์ที่ชำรุดตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง (๑) ให้รับแลกเปลี่ยนได้ครั้งราคาของเหรียญกษาปณ์นั้น ตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) เหรียญกษาปณ์ที่ชำรุดตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง (๒) ให้รับแลกเปลี่ยนได้เต็มราคาของเหรียญกษาปณ์นั้น

พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำรุดตามวรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามกำหนดใน กฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ ทวิ เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจถอนคืนเหรียญกษาปณ์ที่ออกใช้ ชนิดและราคาใดๆ โดยให้นำมา แลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่นได้

การถอนคืนเหรียญกษาปณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งอย่างน้อยต้องมีข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ชนิด ราคา และลักษณะของเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

(๒) ระยะเวลาให้นำเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืนมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อื่น ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับ แต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับเหรียญกษาปณ์ที่ถอนคืน

เหรียญกษาปณ์ที่นำมาแลกเปลี่ยน ถ้าเป็นเหรียญกษาปณ์ชำรุดตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ให้รับแลกเปลี่ยนตามมาตรา

๑๓

มาตรา ๑๓ ตีรียฎษาปณัที่ั้รับจาการถอนคึนตามมาตรา ๑๓ ทวีวรดศอง (๒) รัฐมนตรึมีอำนาจสั่งให้กรมนา
ร้กษันำไปยุบลอมหรือทำลายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือจำหน่ายต่อไปได้ หรือสั่งให้กรมนาร้กษัจัดการ
จำหน่ายโดยให้ผูู้้อต้องนำไปยุบลอมหรือทำลายตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมนาร้กษักำหนด และต้องยุบลอมหรือทำลาย
ภายใต้การควบคุมและตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรึกำหนด

เมื่อพันกำหนดระยะเวลาให้แลกเปลียนเทรียฎษาปณัที่ถอนคึนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๓ ทวี วรด
ศอง (๒) บรรดาเทรียฎษาปณัที่ถอนคึนไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

เทรียฎษาปณัที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมายเพราะพันกำหนดระยะเวลาการถอนคึน ถ้าผู้ใดนำเทรียฎษาปณัมาขอ
แลกเปลียนกับธนบัตรหรือเทรียฎษาปณัอื่นโดยแสดงเหตุผลและความจำเป็น ให้กระทรวงการคลังรับแลกเปลียนตาม
มาตรา ๑๓ ทวี ได้ตลอดไป

มาตรา ๑๔ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจจัดทำจัดการ และนำออกใช้ซึ่งธนบัตรของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วย
ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ต่อไป

ให้รัฐมนตรึประกาศ ชนิด ราคา สี ขนาด และลักษณะอื่นๆ ของธนบัตรที่จะออกใช้ในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่ในกรณีที
จะนำออกใช้ซึ่งธนบัตรถอนคึน

มาตรา ๑๕ ธนบัตรเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน

มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้นำออกใช้ซึ่งธนบัตร เว้นแต่เป็นการแลกเปลี่ยนทันที กับ

- (๑) ธนบัตรที่นำออกใช้ไปก่อนแล้ว ซึ่งถอนคึนจากธนบัตรออกใช้ หรือ
- (๒) สินทรัพย์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีค่าเท่ากันและระบุไว้ในมาตรา ๓๐ ซึ่งจะต้องรับขึ้นบัญชีทุนสำรองเงินตราที่รักษาไว้
ตามมาตรา ๒๖

ธนบัตรได้ชื่อว่าออกใช้นับแต่เวลาที่นำออกใช้และก่อนถอนคึน

มาตรา ๑๗ ธนบัตรที่ถอนคึนจากธนบัตรออกใช้จะเลิกใช้และทำลายเสีย หรือจะเก็บไว้ และนำออกใช้อีกก็ได้

มาตรา ๑๘ ธนบัตรชำรุดไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายธนบัตรต่อไปนี้ เป็นธนบัตรชำรุด

- (๑) ธนบัตรครึ่งฉบับ คือครึ่งหนึ่งของธนบัตรซึ่งได้ถูกแยกตรงกลาง หรือใกล้กับกลางเป็นสองส่วนตามยึน
- (๒) ธนบัตรต่อทอนผิด คือ ธนบัตรซึ่งมีส่วนของธนบัตรฉบับอื่นมาต่อเข้าเป็นฉบับเดียวกัน หรือ

(๓) ธนบัตรขาดวันหรือลบเลือน คือ ธนบัตรซึ่งส่วนหนึ่งขาดหาย หรือมีเหตุที่ทำให้อ่านข้อความหรือตัวเลขไม่ได้ความ

มาตรา ๑๙ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับแลกเปลี่ยนธนบัตรชำรุดตามข้อจำกัดหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีมีอำนาจถอนคืนธนบัตรออกใช้ชนิดและราคาใดๆ โดยให้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นได้

การถอนคืนธนบัตรออกใช้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในประกาศถอนคืนธนบัตรออกใช้อย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

(๑) ชนิดและราคาของธนบัตรที่ถอนคืน

(๒) ระยะเวลาให้นำส่งธนบัตรที่ถอนคืนซึ่งต้องกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) พนักงานเจ้าหน้าที่และสถานที่รับธนบัตรที่ถอนคืน

มาตรา ๒๑ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ได้กำหนดให้นำส่งธนบัตรที่ถอนคืน ตามความในมาตรา ๒๐ บรรดาธนบัตรที่รัฐมนตรีประกาศถอนคืนไม่เป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย แต่ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรับแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นได้ภายในสองปี นับแต่วันที่ธนบัตรถอนคืนตกเป็นเงินที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมาย

มาตรา ๒๒ บรรดาธนบัตรที่ตกเป็นเงินที่ชำระหนี้ไม่ได้ตามกฎหมายตามความในมาตรา ๒๑ ซึ่งมีได้นำมาแลกเปลี่ยนกับธนบัตรอื่นภายในเวลาที่กำหนดให้นำมาแลกเปลี่ยนได้ ให้ถือว่าเป็นธนบัตรที่ถอนคืนแล้วจากธนบัตรออกใช้และจะโอนสิทธิ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีค่าเท่ากันซึ่งถือไว้เป็นทุนสำรองเงินตราตามมาตรา ๒๖ ให้เป็นรายได้ของแผ่นดินก็ได้

หมวด ๒

การดำรงไว้ซึ่งค่าของบาท

มาตรา ๒๓ เพื่อประโยชน์ในการดำรงไว้ซึ่งค่าของบาทให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซื้อหรือขายพันธบัตรเงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ตามที่ธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักรจะเรียกให้ซื้อหรือขาย แต่การซื้อหรือขายคราวหนึ่งๆ ต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนซึ่งรัฐมนตรีกำหนด

เงินตราต่างประเทศที่กำหนดโดยกฎกระทรวงนั้น ต้องเป็นเงินตราที่ประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินเงินตราได้

ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราไม่จำเป็นต้องซื้อหรือขายพันธบัตรตามวรรคหนึ่ง ในขณะที่ยังมีกฎหมายว่าด้วยการจำกัดการซื้อขายเงินปรัวรรตต่างประเทศใช้บังคับอยู่

มาตรา ๒๔ การซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย หรือทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา ๒๓ นั้น อัตราซื้อหรือขายทันทีจะต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาคของบาทได้ไม่สูงกว่าอัตราขั้นสูงและไม่ต่ำกว่าอัตราขั้นต่ำที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๕ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราขั้นสูงและอัตราขั้นต่ำสำหรับการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศโดยธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นได้ และเมื่อมีประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นที่ซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศต้องซื้อหรือขายในอัตราที่ไม่สูงหรือต่ำกว่าอัตราที่กำหนดนั้น

ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์หรือบุคคลอื่นรับเงินส่วนลด หรือเรียกเก็บเงินไม่ว่าประเภทใดเนื่องในการซื้อหรือขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศนอกจากค่าโทรเลข ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีประกาศตามวรรคหนึ่งหรือไม่

หมวด ๓

ทุนสำรองเงินตรา

มาตรา ๒๖ เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยรักษาทุนสำรองเงินตราไว้กองหนึ่งเรียกว่า “ทุนสำรองเงินตรา”

มาตรา ๒๗ บรรดาสินทรัพย์ที่มีอยู่ในทุนสำรองเงินตราซึ่งมีอยู่ก่อนและในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นทุนสำรองเงินตราตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๘ ทุนสำรองเงินตรานั้นให้กันไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากสินทรัพย์อื่นๆ บรรดาที่เป็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๒๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ และมาตรา ๓๔ ห้ามมิให้จ่ายทุนสำรองเงินตรา เว้นแต่

(๑) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้ถอนธนบัตรเป็นจำนวนเท่ากันคืนจากธนบัตรออกใช้ หรือ

(๒) ในขณะเดียวกันนั้นจะได้รับสินทรัพย์อย่างอื่นตามมาตรา ๓๐ มีค่าเท่ากันขึ้นบัญชีเป็นทุนสำรองเงินตรา

การจ่ายทุนสำรองเงินตราดังกล่าวจะกระทำต่อเมื่อได้มีคำสั่งของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้แทนซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยได้แต่งตั้งเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

มาตรา ๓๐ ให้สินทรัพย์ต่อไปนี้เป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบขึ้นเป็นทุนสำรองเงินตรา

(๑) ทองคำ

(๒) เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ทั้งนี้ ต้องเป็นรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักรหรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศ

(๓) หลักทรัพย์ต่างประเทศที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (๒)

(๔) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงิน ทั้งนี้ที่นำส่งสมทบกองทุนการเงิน

(๕) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรอง

(๖) ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน

(๗) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยที่จะมีการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศที่ระบุไว้ใน (๒) หรือเป็นบาท

(๘) ตัวเงินในประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพึงซื้อหรือรับช่วงซื้อลดได้ แต่ต้องมีค่ารวมกันไม่เกินร้อยละสี่สิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

สินทรัพย์ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดตารางไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของจำนวนธนบัตรออกใช้

มาตรา ๓๑ การคำนวณค่าแห่งสินทรัพย์ที่เป็นหรือจะรับเข้าเป็นทุนสำรองเงินตรานั้น ให้คำนวณดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่สินทรัพย์รัฐบาลไทยที่มีราคาเป็นบาทหรือตัวเงินในประเทศ ให้คำนวณตามราคาซื้อหรือรับช่วงซื้อลดไว้ หรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

(๒) ในกรณีที่สินทรัพย์ที่มีราคาหรือมูลค่าเป็นเงินตราต่างประเทศหรือสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามราคาหรือจำนวนดังนี้

(ก) ทองคำและหลักทรัพย์ต่างประเทศ ให้คำนวณตามราคาในตลาดต่างประเทศเมื่อสิ้นปีแต่ละปี หรือถ้าเป็นทองคำหรือหลักทรัพย์ต่างประเทศที่ซื้อในระหว่างปีใด ให้คำนวณตามราคาซื้อจนถึงเวลาตราเมื่อสิ้นปีที่ซื้อนั้น

(ข) ทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ และสิทธิพิเศษถอนเงินที่นำส่งสมทบ กองทุนการเงินตามความในมาตรา ๓๐ (๔) ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่กองทุนแจ้งไว้ครั้งหลังสุด

(ค) ใบสำคัญสิทธิซื้อส่วนสำรองและใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงิน ให้คำนวณตามจำนวนหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินที่ตราไว้

(ง) เงินตราต่างประเทศ ให้คำนวณตามจำนวนเงินฝากในขณะนั้น

(จ) หลักทรัพย์รัฐบาลไทย ให้คำนวณตามราคาเป็นเงินตราต่างประเทศที่ซื้อหรือรับช่วงซื้อลดหรือที่ตราไว้แล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

การคำนวณสินทรัพย์ตามวรรคหนึ่ง (๒) เป็นบาท ให้คำนวณดังนี้

(๑) ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทหรือค่าเสมอภาคของบาทถูกระงับใช้ ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องโดยใช้อัตราในตลาดในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่สินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตีราคาเมื่อสิ้นปีก่อน

(๒) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาท ให้คำนวณโดยแปลงราคาหรือจำนวนสินทรัพย์นั้นเป็นเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นที่อาจคำนวณกลับเป็นหน่วยเทียบของบาทได้ โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างอัตราซื้อและอัตราขายทันทีซึ่งเงินตราต่างประเทศสกุลอื่นนั้นในตลาดต่างประเทศในวันสิ้นปี หรือในกรณีที่สินทรัพย์ที่ซื้อในระหว่างปี ให้ใช้อัตราที่ใช้ในการตีราคาเมื่อสิ้นปีก่อน แล้วให้คำนวณเป็นบาทตามค่าเสมอภาค

(๓) ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนด และเงินตราต่างประเทศสกุลที่เกี่ยวข้องนั้นมีค่าเสมอภาคโดยเทียบกับหน่วยเทียบที่กองทุนการเงินกำหนดเช่นกัน ให้คำนวณเป็นบาทตามอัตราแลกเปลี่ยนตามค่าเสมอภาค

มาตรา ๓๒ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยตีราคาสินทรัพย์ที่เป็นทุนสำรองเงินตราทุกๆ ปี ไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันขึ้นปีใหม่

มาตรา ๓๓ ผลประโยชน์อันเกิดจากทุนสำรองเงินตราแต่ละปีให้ใช้เพื่อการต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ธนบัตร รวมตลอดถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงพิมพ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อพิมพ์ธนบัตรและสิ่งพิมพ์อื่นที่รัฐมนตรีเห็นชอบ และการตั้งเป็นทุนหมุนเวียนตามความจำเป็นเพื่อดำเนินกิจการโรงพิมพ์ดังกล่าวด้วย

(๒) ค่าใช้จ่ายในการออกและจัดการธนบัตร

(๓) ค่าเสื่อมราคาหรือสูญไปซึ่งสินทรัพย์ที่ถือไว้ในทุนสำรองเงินตรา

เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายที่กล่าวแล้ว ให้รับขึ้นบัญชีสำรองพิเศษไว้

เงินคงเหลือหลังจากการจ่ายตามวรรคสอง เมื่อสิ้นปี ให้โอนเข้าบัญชีสำรองพิเศษหรือบัญชีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ทุนสำรองเงินตรามีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะการตีราคาตามมาตรา ๓๒ หรือเพราะมีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินตราต่างประเทศใดๆ ที่ถือไว้ในทุนสำรองเงินตราอันเป็นเหตุให้มีผลกำไรหรือขาดทุนผลกำไรหรือขาดทุนนั้นให้รับขึ้นหรือจ่ายจากบัญชีสำรองพิเศษตามความในมาตรา ๓๓ แล้วแต่กรณี ถ้ามีไม่พอจ่าย ก็ให้จ่ายรายได้ของแผ่นดินเท่าจำนวนที่ขาดอยู่นั้นไปใช้ทุนสำรองเงินตรา

ถ้าในปีต่อๆ ไป ผลประโยชน์อันเกิดจากทุนสำรองเงินตราที่เหลือจากการจ่ายตามมาตรา ๓๓ ให้ใช้คืนเงินรายได้ของแผ่นดินจนครบจำนวนที่ได้จ่ายตามความในวรรคก่อน และเมื่อเหลือเท่าใดจึงให้รับขึ้นบัญชีสำรองพิเศษไว้

มาตรา ๓๔/๑ สิ้นทรัพย์ที่ได้รับบริจาคเพื่อกิจการของฝ่ายออกบัตรธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทยให้นำเข้าบัญชีสำรองพิเศษ

มาตรา ๓๔/๒ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจโอนสิ้นทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษเข้าเป็นสิ้นทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตรา เพื่อการนำออกใช้ซึ่งธนบัตรได้

เมื่อมีการถอนธนบัตรตามวรรคหนึ่งคืนจากธนบัตรออกใช้ ให้โอนสิ้นทรัพย์ที่มีค่าเท่ากันในบัญชีทุนสำรองเงินตรา เข้าเป็นสิ้นทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษ

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ธนาคารพาณิชย์ใดซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศในอัตราที่ต่างไปจากอัตราที่กำหนดอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับเป็นเงินสามเท่าของจำนวนเงินที่ซื้อหรือขายต่างไปจากอัตราที่กำหนดนั้น หรือเป็นเงินหนึ่งพันบาทแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่ากัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยเงินตราเท่าที่ใช้กันมาในระยะเวลา ๓๐ ปีเศษแล้วนั้น มีจำนวนมากมายหลายสิบฉบับ ตัวบทในพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวงมีทั้งหลักจัดการเงินตราระบบถาวรอันเป็นอยู่แต่ดั้งเดิม แต่ถูกระงับการใช้บังคับไปโดยปริยายกับยังมีหลักจัดการเงินตราในระบบชั่วคราวใช้บังคับแทน เป็นการสับสนปะปนกันอยู่ และกระจัดกระจายไม่เป็นหมวดหมู่ เมื่อในปัจจุบันนี้ก็เป็นที่รับรองและได้ใช้หลักจัดการเงินตราระบบชั่วคราวซึ่งมีการต่ออายุกันตลอดมากกว่า ๑๕ ปีแล้วเช่นนั้น จึงสมควรที่จะได้ปรับปรุงตัวบทกฎหมายว่าด้วยระบบเงินตราชั่วคราวโดยแก้ไขเล็กน้อย เพื่อให้ถาวรสืบไปโดยไม่ต้องมีการต่ออายุกันเป็นคราวๆ เช่นแต่ก่อน

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากรัฐบาลไทยมีความจำเป็นที่จะขอกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อนำไปใช้จ่ายในโครงการก่อสร้างเขื่อนผาช่อม แต่การกู้เงินดังกล่าวนี้จะกระทำโดยสะดวกต่อเมื่อรัฐบาลไทยได้เข้าเป็นสมาชิกถือตราสารของทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ ซึ่งออกให้เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าผู้ถือตราสารนั้นได้เข้ามีส่วนร่วมกับทบวงการชำนัญพิเศษในการให้รัฐบาลสมาชิกและหรือหน่วยงานของรัฐบาลสมาชิกของทบวงการชำนัญพิเศษนั้นกู้เงินตามจำนวนที่ระบุไว้ในตราสารฉะนั้น จึงจำเป็นต้องขยายบทนิยามของคำว่า “หลักทรัพย์ต่างประเทศ” ในกฎหมายว่าด้วยเงินตราให้หมายความรวมถึงตราสารดังกล่าวด้วย และอีกประการหนึ่งได้ขยายอำนาจในการใช้ทุนสำรองเงินตราไปทำประโยชน์ในการจัดตั้งโรงพิมพ์เพื่อพิมพ์ธนบัตรขึ้นเองโดยไม่ต้องจ้างพิมพ์จากต่างประเทศ และเพื่อให้ต้นทุนการผลิตธนบัตรลดลง จึงให้โรงพิมพ์ธนบัตรรับพิมพ์ตราสารอื่นได้ด้วย

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๔

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้ประเทศไทยได้ใช้สิทธิและปฏิบัติตามพันธะในฐานะที่จะเข้าเป็นภาคีบัญชีพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศได้โดยสมบูรณ์ จำเป็นต้องกำหนดให้ใบสำคัญสิทธิพิเศษถอนเงินที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการให้อำนาจและกำหนดการปฏิบัติบางประการเกี่ยวกับสิทธิพิเศษถอนเงินในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นสินทรัพย์ที่ประกอบเป็นทุนสำรองเงินตราในส่วนที่ต้องดำรงไว้ให้มีค่ารวมกันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละหกสิบของยอดธนบัตรที่ออกใช้ได้ด้วยและในโอกาสเดียวกันนี้ สมควรกำหนดให้เงินตราต่างประเทศอันเป็นเงินตราที่พึงเปลี่ยนได้ หรือเงินตราต่างประเทศอื่นใดที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ในรูปเงินฝากในธนาคารนอกราชอาณาจักรหรือในสถาบันการเงินระหว่างประเทศเป็นสินทรัพย์ที่ประกอบขึ้นเป็นเงินสำรองเงินตราได้เช่นกัน กับทั้งสมควรเปลี่ยนแปลงการกำหนดนับอายุการฝากหรือไถ่ถอน เงินตราต่างประเทศและหลักทรัพย์ต่างประเทศ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องจัดดำรงไว้เสียใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องด้วยการเงินระหว่างประเทศได้วิวัฒนาการไปเป็นอันมาก ทำให้บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเงินตราไม่เหมาะสม และสมควรปรับปรุงวิธีการเกี่ยวกับการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนให้คล่องตัวและเหมาะสมกับเหตุการณ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๑๑ พ.ศ. ๒๕๒๑

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศเกือบทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ ได้ตกลงให้ดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้นใหม่ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์แก่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรดาประเทศที่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นชอบและดำเนินการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราของตนให้สอดคล้องตามที่ได้ตกลงนั้นไปแล้ว ในฐานะที่

ประเทศไทยเห็นชอบด้วยกับหลักการในข้อตกลงนั้นและรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการแก้ไขระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเงินตรา และโดยที่จำเป็นต้องดำเนินการโดยรีบด่วนและเป็นความลับ เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำการใดอันจะกระทบกระเทือนต่อภาวะเศรษฐกิจและฐานะการเงินของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ขึ้น

พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๖

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำและนำออกใช้เหรียญกษาปณ์ การรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระค่ายังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว โดยกำหนดให้เหรียญกษาปณ์ที่จัดทำและนำออกใช้แต่ละชนิดราคาต้องมีเพียงขนาดเดียว และให้มีการรับแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ชำระค่าได้กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้สมควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการถอนคืนเหรียญกษาปณ์ไว้ด้วย โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๕ บทบัญญัติมาตรา ๓๔/๑ แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้บังคับแก่สินทรัพย์ที่ได้รับบริจาดก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับด้วย

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการจัดตั้งบัญชีสะสมเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ชาติใช้ความเสียหายของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินขึ้นตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินและจัดการเงินกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะเวลาสอง พ.ศ. ๒๕๔๕ และกำหนดให้มีการโอนเงินคงเหลือในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีเพื่อนำเข้าบัญชีดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายว่าด้วยเงินตราให้สอดคล้องกัน และโดยที่ในบัญชีผลประโยชน์ประจำปีมีเงินซึ่งได้รับบริจาดเพื่อการตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาดรวมอยู่ด้วย สมควรกำหนดให้โอนสินทรัพย์ที่ได้รับบริจาดดังกล่าวไปไว้ในบัญชีสำรองพิเศษเพื่อเก็บรักษาให้มั่นคงตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาด อนึ่ง เพื่อให้การแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงสมควรให้สามารถโอนสินทรัพย์ในบัญชีสำรองพิเศษเข้าเป็นสินทรัพย์ในบัญชีทุนสำรองเงินตราได้ด้วย และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหวั่นไหวได้ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้